

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

1 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ—15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

1927

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^Α ΕΚΔΟΤΑΙ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ", - ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ, 44
ΑΘΗΝΑΙ

— Φάγε, καλό μου ἀγόρι...

— Δὲ θέλω, «εἶπα»!

— Θέλησε, ἀγάπη μου!

— Δὲ θέλω νὰ θελήσω!

Αὐτὸ εἶναι... Τὸ παιδί «δὲ θέλει νὰ θελήσῃ». Ὁ πατέρας ἀγορεύει γιὰ καλὰ. Φοβερὸς εἶναι στὰ ματιὰ τοῦ παιδιοῦ ὁ θυμὸς του. Τρέμει αὐτό, δὲν τολμάει νὰ σηκώσῃ τὸ κεφάλι, μὰ «δὲ θέλει νὰ θελήσῃ» πάλι.

— Κύταξέ το! λέει ὁ πατέρας, δείχνοντας μὲ τῆς χερσὶνες του. Μοῦρχειται νὰ τὸ πιάσω νὰ τὸ στίψω! Ἐνα πράμα μιὰ γροθιά κειπέρα!

Τοῦπε ὁ πατέρας νὰ μὴν παίξῃ στῆς αὐλῆς τὰ πέτρινα σκαλιὰ, θὰ πέσῃ. Ἐπαιξε καὶ χτύπησε. Ἦρθε ὁ πατέρας, τῖβρε μὲ δεμένο τὸ καλάμι τοῦ ποδιοῦ του. Αἵματα εἶχανε τρέξει καὶ πονοῦσε τὸ παιδί, ἔτσι ἔδειχνε. Κύταξε σοβαρό, καὶ δὲ μιλοῦσε. Ὁ κίντυνος μὲ τὴν κακὴ στιγμὴ του τῶκανε σοφώτερο. Ἐνοιωσε τὸν πόνο, καὶ τὸ φόβο, κ' εἶδε πῶς τὰ παιδιὰ δὲν ἔχουνε καὶ πάντα δίκιο. Κι' ὁμως δὲ ζητεῖ συχώρεση, δὲ λέει πῶς δὲ θὰ τὸ ξανακάμῃ. Νοιώθει τ' ἄδικο, καὶ φτάνει τοῦτο γιὰ τὸν ἑαυτὸ

του. Κι' ἀπορεῖ μέσα του, ποῦ τοῦ ζητᾶνε νὰ τὸ μολογήσῃ.

Ὁ πατέρας πάλι θεριὸ μοναχό.

— Δὲ σοῦ τόπα ἔγω νὰ μὴν τὸ κάμῃς; Νὰ σὲ σηκώσω ψηλὰ νὰ σὲ χτυπήσω κάτου; Νάνο!

Τρέμει τὸ παιδί. Τρέμει κ' ἡ μάννα τώρα χάνει τὴν ὑπομονή.

— Μὲ τὸ θυμό, ἀδερφέ, θὰ τὸ κάμῃς ἄνθρωπο;

— Ἐσὺ τὸ χάλασες, λέει ὁ πατέρας, κι' ἀστράφτει καὶ βροντάει. Ἐσὺ θὰ τὸ χάσῃς!

Κ' εἶναι ζήτημα μεγάλο πάλι μεσ' τὸ σπίτι: Μὲ τὸ καλό, ἢ μὲ τὸ κακὸ τ' ἀγγίμιμας θὰ μερωθῇ.

Κλαίει, σπαράζει ἡ μάννα.

— Τὶ θὰ γίνω μὲ τέτοιο παιδί; Θὰ πεθάνω!

Αὐτὸ εἶναι ποῦ δὲν ὑποφέρει τὸ παιδί. Καὶ ξεσπάει σὲ κλάματα. Κι' ὀρκίζεται πειὰ πῶς δὲ θὰ τὸ ξανακάμῃ. Χειρότερα κι' ἄπ' τοῦ πατέρα τὸ θυμό, τρέμει τὸ παιδί τὸν πόνο τῆς μητέρας.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΤΗΣ ΑΛΧΥΜΙΑΣ

Αἱ ἀρχαὶ τῆς ἀλχυμίας εἶναι ἀβέβαιοι. Παρὰ τὴν λαῶν καὶ εἰς ποίαν ἐποχὴν δέον ν' ἀναζητηθῶσιν, εἶναι πρόβλημα ἀπασχολοῦν ἀκόμη καὶ σήμερον τοὺς ἐπιστήμονας. Πολλὰ παραδόσεις, θρύλοι, μῦθοι κλπ. πλασθέντες κατὰ διαφόρους ἐποχὰς κατέστησαν δυσχερῆ τὸν ἀκριβῆ καθορισμὸν τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἡ ἀλχυμία τὸ πρῶτον ἀνεφάνη. «Ἡ μετουσίωσις τῶν μετάλλων καὶ ἡ πανάκεια, γράφει ὁ Ragon, περιεκαλύπτοντο, ὅπως διακωμισθῶσι, διὰ τοῦ πέπλου τῶν ἀλληγορικῶν θρύλων, ὧν τὸ σύνολον ἀποτελεῖ συλλογὴν μύθων καταληπτῶν μὲν ὑπὸ τῶν μεμνημένων, ἀλλ' ἐκληφθέντων ὑπὸ σοβαρῶν συγγραφέων ὡς ἀληθῶν ἱστοριῶν, ὧν ἡ ἔννοια ἔμενεν ἀνεξήγητος ἐν ταῖς σκοτειναῖς ἐρμηνείαις των. Τοιοῦτοι εἶναι ἡ ἱστορία τοῦ Ὀσίριδος, τῆς Ἰσιδος, τοῦ Ὄρου καὶ τοῦ Τυφῶνος, ἡ τοῦ μήλου τῆς Ἐριδος, ἡ τῆς Ἀργοναυτικῆς ἐκστρατείας, ἡ τῶν χρυσῶν μῆλων τοῦ κήπου τῶν Ἐσπερίδων κλπ.

Ὡς δὲ ἡ Ἀργοναυτικὴ ἐκστρατεία εἶναι συμβολικὴ τις παράστασις τῶν κατὰ διαφόρους ἐποχὰς μυστῶν, οἵτινες διὰ παντὸς τρόπου προσεπάθησαν νὰ ἐνοποιήσωσι τὸ σύμπαν, νὰ θέσωσιν εἰς ἐπικοινωνίαν τὸν μακρόκοσμον μετὰ τοῦ μικροκόσμου, οὕτω ἐμμέσως διὰ τῶν λοιπῶν μύθων ὑποδεικνύεται ἡ ἀνάλυσις καὶ σύνθεσις τῶν μορίων τῆς φύσεως. Ταῦτο δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν καὶ διὰ τὰς διαφόρους παραδόσεις, ὧν ἰδιαιτέραν μνησάν ὀφείλομεν νὰ κάμωμεν περὶ τῆς βίβλου τοῦ Ἐνώχ, ἡ ὁποία εἶναι ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν βίβλον Χημεῦ τῆς Αἰγύπτου. Κατ' αὐτὴν τὸ γένος τῶν ἀγγέλων ἐπιθυμήσαν τὰς γυναῖκας, κατήλθεν εἰς τὴν γῆν καὶ ἐδίδαξεν αὐτάς πάντα τὰ τῆς Φύσεως ἔργα. Ἡ παράδοσις αὕτη ἐκτίθεται ἐν τῇ βίβλῳ ὡς ἐξῆς (Γενέσεως 6): «Ἰδόντες δὲ οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων ὅτι καλαὶ εἶσιν, ἔλαβον ἑαυτοῖς γυναῖκας ἀπὸ πασῶν, ὧν ἐξελέξατο Ἐνώχ, κατήκησαν μετ' αὐτῶν καὶ ἐδίδαξαν αὐτάς τὴν

μαγγανείαν, τὰς τῶν ριζῶν καὶ δένδρων δυνάμεις . . . τὰ μαγικά σημεῖα, τὴν τέχνην τοῦ παρατηρεῖν τοὺς ἀστέρας . . . καὶ τὰς λοιπὰς τέχνας καὶ ἀποκρύφους ἐπιστήμας». Ἀπεκάλυψαν δηλ. εἰς αὐτάς, ὡς λέγει ὁ Τερτουλιανός, (de cultu feminarum I 2 β) τὰ τῶν μετάλλων ἀπόρρητα, ἐγνώρισαν τὰς τῶν φυτῶν ιδιότητες, τὴν δυνάμιν τῶν μαγικῶν ἐπωδῶν καὶ ἐδίδαξαν τὰ ἐπιλοιπα διδάγματα τὰ ἕως τῆς τῶν ἀστέρων ἐπιστήμης ἐξικνούμενα. Ὅτι δὲ οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἐδίδαξαν ταῦτό καὶ ὁ πρῶτος τῶν ἀγγέλων Ἀμναήλ ἐδίδαξεν εἰς τὴν Ἰσιδα. «Ὁ Ἀμναήλ, διηγεῖται ἡ Ἰσις εἰς τὸν ἑαυτῆς υἱὸν Ὄρον, ἀμείβων τὴν μετ' ἐμοῦ ἐπικοινωνίαν του, μοι ἀπεκάλυψε τὰ τῆς φύσεως ἔργα». Ὁ Ἀμναήλ, ὁ Χημεῦ, ὁ Ἐνώχ, ἦσαν πρόσωπα δεικνύοντα τὰς σχέσεις τοῦ μακροκόσμου πρὸς τὸν μικρόκοσμον καὶ τὰς ὠφελείας τὰς ὁποίας δύναται ν' ἀποκτήσῃ ἡ ἀνθρωπότης ἐπικοινωνοῦσα πρὸς τὸ θεῖον. Ὑποδεικνύουσι δηλ. ὅτι αὐτοὶ εἰς τὴν Ἀλχυμιστάσιν ἐτόνιζον διὰ τῆς παροιμιώδους καταστάσεως φράσεως: *Quaerite primum regnum Dei et iustitiam ejus et haec omnia adjicientur vobis*, ἢν συναντῶμεν ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ Γερμανικοῦ λαοῦ πρεσβεύοντος: *In Gott ist alles gelegen*: «Πάντα τῷ Θεῷ ἀπόκειται».

Εἰπὸν τινες ὅτι ἡ ἀρχὴ τῆς ἀλχυμίας δέον ν' ἀναζητηθῇ εἰς τὰ πρόσωπα τὰ στενῶς συνδεδεμένα μετὰ τὰ τέσσαρα αἷτια παντὸς γέννητοῦ. Ἀνήγαγον τούτῃ τὴν γένεσιν τῆς Ἑρμητικῆς τέχνης εἰς τὸν ἀρχάνθρωπον, τὸν τοσοῦτον συνδεδεμένον μετὰ τοῦ ὑπὸ τῆς φύσεως ἐκτελουμένου μεγάλου ἔργου. Ὁ συγκεντρῶν ἐν ἑαυτῷ ὀλόκληρον τὴν ὕλην τὴν ἀπαρτίζουσιν τὸ Σύμπαν, τὴν αἰωνίως ἀναλύουσιν καὶ ἀνασυνθέτουσαν

ἑαυτὴν καὶ ὁ ὑπὸ τῶν Χαλδαίων, Πάρθων Μήδων καὶ Ἑβραίων καλούμενος Ἀδάμ, ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων δὲ Ἐπιμηθεὺς καὶ ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων Θωθ, οὗτος εἶνε ὁ τῆς ἀλχυμίας ἐφευρέτης. Ἡ λέξις Ἀδάμ χαλδαϊστὶ σημαίνει ἐρυθρὰν γῆν, ἣν ὁ Ζώσιμος ἐκάλεσε Γῆν παρθένον, γῆν αἱματώδη, γῆν πυρὰν καὶ γῆν σαρκίνην. Τὸ ἐρυθρὸν ἐκφράζει τὸ χρῶμα καὶ τὰς ιδιότητας τοῦ μεγάλου ἔργου, ὅπερ Μαρία ἡ Αἰγυπτία πύρινον ὠνόμασε, θεωρήσασα τὸ πῦρ ὡς τὸ στοιχεῖον τὸ συνδέον τὸν ἀέρα, τὴν γῆν καὶ τὸ ὕδωρ.

Ἡ στενὴ αὕτη σχέσηις τοῦ Ἀδάμ πρὸς τὸ πῦρ παρῶρμησεν ἄλλους, ὅπως ἀποδώσωσι τὴν ἀρχὴν τῆς Ἀλχυμίας εἰς τὸν Ἡραϊστον. Ὁ Oloeus Borrichius μάλιστα εἰς τὸ Λατινιστὶ γεγραμμένον σύγγραμμά του «*De ortu et progressu Chymiae*» ἀναβιβάζει τὴν ἀλχυμίαν εἰς τοὺς βιβλικοὺς χρόνους καὶ ἀποθέτει τὸ λίκνον τῆς εἰς τὰ ἐργαστήρια τοῦ σφυροκοποῦντος τὸν χαλκὸν καὶ τὸν σίδηρον χαλκῆως Τουβαλκάιν ἢ τοῦ κατὰ τὴν γραφὴν Θόβελ. Οὗτος, ἐκ τοῦ Κάιν ἔλκων τὸ γένος, ἐπενόησε

τὴν τῆξιν τῶν μετάλλων καὶ τὴν τέχνην τῆς κατεργασίας αὐτῶν, τελειοποιήσας δὲ τὰς ἀνακαλύψεις του ταύτας, διέδιδεν αὐτάς ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς ἀνθρωπότητος, ἔχων ὡς τυφλὸν ὄργανόν του τὸν υἱὸν τοῦ Νῶε Χάμ.

Ὁ Χάμ συνδεθεὶς, κατὰ τὴν παράδοσιν, μετὰ τοῦ βασιλέως τῶν Αἰγυπτίων Ἑρμοῦ υἱοῦ τοῦ Ἄνουβι, ἐδίδαξεν αὐτῷ τὴν τέχνην, ἀλλ' ὁ Ἑρμῆς ὠκείοιποίηθ' αὐτήν. Ἐνεκα δὲ τῆς ἐκ τῆς τέχνης ταύτης προελθούσης εὐημερίας ἐν Αἰγύπτῳ, οὐ μόνον τρισμέγιστος ἀπεκλήθη, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ λαοῦ του ἐθεοποιήθη.

Ὁ Dr Hoefler, ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Χημείας, ὑποστηρίζει ὅτι ἡ ἀλχυμία συνεχίσασα

ΠΑΡΑΚΕΛΣΟΣ

τὴν ἱερὰν τῶν Αἰγυπτίων τέχνην, ἀνεφάνη τὸ πρῶτον κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς τοῦ Βυζαντίου. Οἱ σοφοὶ λέγει τοῦ bas empirice ἐφεύρον κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας, ἐν οἷς καὶ τὴν ἀλχυμίαν, ὡς καταφύγιον ἐναντίον τῶν ἐνεργειῶν τῶν μεγάλων κρατῶν τῆς Εὐρώπης, ὅπως ἀνατρέψωσι καὶ ὑποδουλώσωσι τὴν κατὰ αὐτοκρατορίαν.

Τὸ ὅτι ἡ ἀλχυμία εἶναι δημιούργημα τῶν σοφῶν τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, δὲν εἶναι ὀρθόν, καθόσον, πολὺ πρὸ τοῦ Ἀριστοτέλους, ἐδιδάσκετο ὑπὸ τὴν μορφήν τῶν τεσσάρων στοιχείων. Ὡς δ' ἔλεγον οἱ πρὸ τοῦ πατρὸς τῆς φιλοσοφίας ζήσαντες σοφοί, οἷον-δήποτε τῶν στοιχείων τούτων δύναται νὰ λάβῃ ἄλλου μορφήν, οὕτω εἶναι δυνατόν καὶ τὰ μέταλλα νὰ μεταβληθῶσιν εἰς εὐγενέστερα ἢ ἀγενέστερα.

Εἰπὸν τινες ὅτι ἡ Ἀλχυμία προήλθεν ἐκ Κίνας ὅπου συνεταυτίζετο μετὰ τοῦ Ταοϊσμοῦ. Ὁ Λαοτσέ (565 π.Χ.), ἐτόνισαν, ἐπρέσβευεν ὅτι ἡ βοτάνη τῆς Ἀθανασίας ἀνευρίσκετο ἐν ταῖς νήσοις τοῦ Εἰρηνηκοῦ Ὠκεανοῦ. Ἡ ἀντίφασις ὁμως εἰς ἣν περιπίπτουσι προσθέτοντες περαιτέρω ὅτι οἱ Σίται ἐδιδάχθησαν τὴν Ἀλχυμίαν ὑπὸ τινος Μουσουλμανικῆς ἀποστολῆς ἐκπεμφθείσης εἰς Πεκίνον τῷ 628 μ. Χ. εἶναι ἀρχετὴ διὰ νὰ ἀποδείξῃ τὸ ἀβάσιμον τῶν θεωριῶν τῶν.

Πασῶν τῶν ἀνωτέρω δοξασιῶν ὀρθοτέρη καταφαίνεται ἡ θεωροῦσα τὴν Ἀλχυμίαν ὡς καθαρῶς Ἑλληνικὸν προϊόν. Ἡ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν ἀναγωγή της, γράφει ὁ Βερτελώ, δὲ νεῖναι φαντασιώδης, καθόσον στηρίζεται ἐπ' αὐτοῦ τοῦ κειμένου τῶν Ἑλλήνων, Αἰγυπτίων καὶ Ἀράβων Ἀλχυμιστῶν.

Ὁ ἀναδιφῶν τὰς δέλτους τῆς ἱστορίας τῆς φιλοσοφίας θὰ ἴδῃ ὅτι ἀπὸ τοῦ περὶ τὴν ἑνεκατονταετηρίδα π. Χ. ἀκμάσαντος Θαλή τοῦ Μιλησίου, οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων εἰς μίαν ἀνήγον τὰ πάντα ἀρχήν. Οὕτως οἱ γενόμενοι διαπρύσιοι κήρυκες τῆς ἀρχῆς τοῦ ἐνιαίου τῆς ὕλης Θαλῆς, Ἀναξιμένης, Ἡράκλειτος, Ἐμπεδοκλῆς, Παρμενίδης Ξενοφάνης, Ἀναξίμανδρος καὶ λοιποὶ θέτουσι τὰς βάσεις, ἐφ' ὧν βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον στηριχθεῖσα ἡ ἀλχυμία διεμορφώθη ὡς νῦν. Συνεπικουροὶ αὐτοῖς ἐρχονται οἱ Πυθαγόρειοι, διδάσκοντες ὅτι «τὰ πάντα ἐκ μονάδος προέρχεται καὶ εἰς μονάδα καταλήγει», ὁ Πλάτων διὰ τοῦ μύθου τοῦ ἀνδρογύνου καθ' ὃν «ἐκάστος ἡμῶν (Μικρόκοσμος) ἐστὶ ἀνθρώπου (μακροκόσμου) ζύμβολον, ἅτε τετμημένος, ὡσπερ ψῆτται ἐξ ἐνὸς δύο. Ζητεῖ δὴ αἰετὸ αὐτοῦ ἐκάστος ζύμβολον» (Συμπόσιον 191 Δ), ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ χωρίῳ «Ἔστι δ' ἐν πᾶσι ἀρχὴ μίχ καὶ οὐσία καθ' ἣν ἐκάστου ἐστὶ τὸ εἶναι» κλπ.

ΙΩΣΗΦ ΒΑΛΣΑΜΟΣ

Οἱ σοφοὶ οἱ παρακολουθήσαντες τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Μεγάλου

Ἀλεξάνδρου καὶ διὰ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπιστήμης ἐκπολιτίσαντες τὴν τότε βεβαρωμένην ὑφήλιον, συνετέλεσαν τὰ μάλιστα, ὅπως διαδοθῇ ἡ ἀλχυμιστικὴ φιλοσοφία μέχρι τῶν περάτων τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου.

Καὶ τότε βλέπομεν τὴν ἀλχυμίαν καλλιεργούμενην τὸ μὲν ἐν Περσίᾳ καὶ Ἰνδικῇ, τὸ δὲ ἐν Παλαιστίνῃ καὶ Αἰγύπτῳ. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς Ρωμαϊκῆς κυριαρχίας τέσσαρες Ἑλληνες ἀλχυμιστὰι ἀναφαίνονται: ὁ Γαληνός, ὁ Ἀρχιμήδης, ὁ Διοσκουρίδης καὶ ἡ Κλεοπάτρα, καὶ δύο Ρωμαῖοι: ὁ Βιτρούβιος καὶ ὁ Πλίνιος.

Ἡ ἐπίσημος ὁμως Ρώμη θεωροῦσα τοὺς

ἀλχυμιστὰς καὶ πάντας τοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν μάγων, ἀστρολόγων καὶ μαθηματικῶν ἀσχολουμένους περὶ τὰς ἀποκρύφους ἐπιστήμας, ὡς ὑπονομεύοντας τὴν τῆς πολιτείας ὑπόστασιν, κατεδίωξεν αὐτοὺς καὶ ἐπέβαλλε ποινάς, οὐ μόνον εἰς τοὺς ἐνασκούντας τὴν τέχνην, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ὅπωςδήποτε μαγικὰ βιβλία κακτημένους. «*Libros magicæ artis, γράφει ὁ νομομαθὴς Παῦλος (Dig. l. 5 t. 23) apud se neminem habere licet et si penes quoscumque aque repertisint, bonis ademptis ambustisque his publice, in insulam deportantur, humiliores capite puniuntur*». Αἱ ποιναὶ αὗται, ὡς καὶ οἱ διωγμοὶ οὗς ἐνήργησε τῷ 296 μ. Χ. ὁ Διοκλητιανὸς καὶ ἡ καταστροφὴ οὐ μόνον τῶν Αἰγυπτιακῶν, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ Περσικῶν πραγματειῶν περὶ Ἀλχυμίας, ἀνέστειλαν πρὸς καιρὸν τὴν διάδοσιν καὶ ἐξάσκησιν τῶν ἀποκρύφων ἐπιστημῶν. Ἡ εἰς τὸν θρόνον ὁμῶς ἀνάρρησις τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ ἡ μεταφορὰ τῆς πρωτεύουσας εἰς τὸ Βυζάντιον συνετέλεσεν ὅπως ἀναστυλωθῆ ὁ,τι κατερρίφθη, καθόσον οἱ σοφοὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως

Ὁ ὄφις διδάσκων τὴν Εὐάν τὸ ἔργον τῆς Φύσεως.

Κατὰ τὸν ἀποκριφολόγον Oswald Wirth

ἐπικοινωνήσαντες μετὰ τῶν τῆς Ἀλεξανδρείας, ἀπὸ κοινοῦ ἐφρόντισαν ὅπως καὶ αὐθις ἡ Ἀλχυμία καλλιεργηθῆ. Καὶ τότε ἀνεφάνησαν: Ζώσιμος ὁ Θηβαῖος ἢ Πανοπολίτης, Πρόκλος ὁ φιλόσοφος, Μαρία ἡ Ἰουδαία, ὁ Πελάγιος ὁ Κλαυδιανός, ὁ Ὀλυμπιόδωρος, ὁ Συνέσιος καὶ ἄλλοι.

Τῷ 504 μ.Χ. Ἰωάννης ὁ Ἰσθματός, πρῶτος ἑαυτὸν Ἀλχυμιστὴν ἀποκαλέσας, ἐμφανίζεται πρὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀναστασίου καὶ τοῦ προσφέρει πάγχρυσον ψάλιον ἵππου.

«Δὲν θὰ μὲ ἐξαπατήσης, ὡς τοὺς ἄλλους» εἶπε, γεγωνυῖα τῇ φωνῇ ὁ αὐτοκράτωρ, καὶ εὐθὺς ἀμέσως τὸν ἐξώρισεν εἰς τὸ φρούριον τῆς Πέτρας, ὅπου καὶ ἀπέθανε.

Τὴν αὐτὴν περίπου ἐποχὴν διὰ τοῦ Θεοδοσιανοῦ Κώδικος (lib. 9, t. t. XVI 12) θεσπίζεται ὅπως ἐνώπιον τῶν ἀρχιερέων καὶ οἱ τὰ τῶν ἀλχυμιστῶν βιβλία: «*Mathematicos nisiparati sint, codicibus erroris proprii sub oculis episcoporum incendio concrematis, catholicae religionis cultui fidem tradere, nunquam ad errorem praeteritum redituri non solum urbe Roma, sed etiam omnibus civitatibus pelli decernimus. Quod si hoc non fecerint, et contra elementiae nostrae salubre constitutum in civitatibus fuerint deprehensi vel secreta erroris sui et professionis in sinuaverint deportationis poenam excipiant*».

Τῷ 529 μ. Χ. διὰ διατάγματος τοῦ Ἰουστινιανοῦ νέον πλῆγμα κατὰ τῆς Ἑρμητικῆς ἐπιστήμης κατηνέχθη. Διὰ τοῦ διατάγματος τούτου ἡ ἀρχαία ἐπιστήμη καὶ φιλοσοφία κατηργήθη, τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν ἐκλείσθη, τὸ τῆς Μέμφιδος Σεράπειον, ὁ ναὸς τοῦ Φθᾶ καὶ πλεῖστα ἄλλα ἀλχυμιστικὰ ἐργαστήρια κατεδαφίσθησαν καὶ ἡ τῆς ἀλχυμίας ἐνάσκησις τελείως ἀπηγορεύθη, οἱ δὲ περὶ αὐτὴν ἀσχολούμενοι ἀπεκλείοντο παντὸς ἀξιώματος ὡς νοσοῦντες τὴν Ἑλληνικὴν μανίαν.

Παρ' ὅλας τὰς ποινὰς τοῦ διατάγματος, ἡ ἀλχυμία δὲν ἔπαυσεν ἐνασκουμένη. Αἱ Ἑλληνικαὶ πόλεις αἱ ἰδρυθεῖσαι ἐν Συρίᾳ καὶ Μεσοποταμίᾳ ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου διετήρουν ἀκμαῖον ἔτι τὸν ἐπιστημονικὸν Ἑλληνικώτατον χαρακτήρα τῶν. Μάλιστα δὲ ἡ ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ Ἐδεσσα εἶχε καταστῆ ὅλης αὐτῆς τῆς κινήσεως τὸ

κέντρον, ἐν ᾧ ἐθεραπεύετο, πλὴν τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν, καὶ ἡ ἀλχυμία, κατεβάλλετο. δὲ μεγάλη προσπάθεια ὅπως ἐπέλθῃ συμβιβασμὸς μεταξὺ τῆς ἀρχαίας λατρείας καὶ τῆς νέας θρησκείας. Ἀπόρροια τῆς κινή-

Ἄλλὰ καὶ εἰς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων καὶ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν παρ' ὅλας τὰς ἀπαγορεύσεις ἐξηκολούθει καλλιεργουμένη ἡ Ἀλχυμία, διότι ἡ ἱερὰ τέχνη δὲν εἶχεν ἐξαφανισθῆ τελείως. Πρὸς τούτοις ἡ χρῆσι-

Ἀλχυμιστικὸν ἐργαστήριον

Κατὰ τὸν ἀποκρυφολόγον Khunrath

σεως αὐτῆς ἦτο ἡ μελέτη τοῦ χριστιανοῦ φιλοσόφου Σεργίου περὶ «θείου ὕδατος» καὶ ἡ ἐφεύρεσις τοῦ γρηγόριανου (Ἑλληνικοῦ) πυρός, τὸ ὅποιον ἐχρησιμοποιήθη τῷ 673 μ. Χ. ὑπὸ Καλλινίκου τῆς ἐν Συρίᾳ Ἡλιουπόλεως.

μότης τῶν πρακτικῶν γνώσεων καὶ αἱ ἐπ' αὐτῆς στηριζόμεναι θεωρίαι τῆς παρεῖχον τοῖς ἀλχυμισταῖς μεγάλας ἐλπίδας ὅτι ἡ ἐπιστήμη των καὶ πάλιν θ' ἀναθάλη. Οὕτω τὸν Ζ' αἰῶνα μ. Χ. ἐπὶ βασιλείᾳ Ἰβρακλείου, ἀνέλαμψαν Ἰωάννης ὁ Ἀντιοχεὺς καὶ

Στέφανος ὁ Ἀλεξανδρεὺς. Ἄξιον δὲ ἰδιαίτερας μνείας εἶναι ὅτι ὁ τελευταῖος τολμᾷ ν' ἀφιερῶσθαι τὰ περὶ Ἀλχυμίας ἔργα τοῦ εἰς αὐτὸν τὸν βασιλέα Ἡράκλειον. Τὸ γεγονός τοῦτο σημαίνει ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἡ κατὰ τῆς Ἀλχυμίας διώξις ἠτόνησε.

Τὸν αὐτὸν περίπου αἰῶνα ἡ εἰσβολὴ τῶν Ἀράβων εἰς Αἴγυπτον, ἀντὶ ν' ἀνακόψῃ τὸ μετὰ τόσους διωγμῶς καὶ πάλιν ἀρξάμενον νὰ ὑποφώσκῃ ἔργον τῶν Ἀλχυμιστῶν τῆς Ἀλεξανδρείας, τὸναντίον ἀνέλαμψεν, ἅτε ὑποκαῦσαν τὸν ἕληρον τῶν Ἀράβων σοφῶν, οἵτινες ἀφωσιώθησαν εἰς τὴν τῆς Ἑρμητικῆς τέχνης σπουδῆν, ἵνα συνεχίσωσι τὸ ἔργον τῆς Ἀλεξανδρινῆς σχολῆς.

Τὸν Η' αἰῶνα οἱ Ἀραβες μετεφύτευσαν τὴν Ἀλχυμίαν εἰς τὴν Ἰσπανίαν, ὁπόθεν διὰ τῶν σχολῶν τῆς Κορδοῦης, τῆς Μυρκίας, τῆς Σεβίλλης, τῆς Γρενάδης καὶ τοῦ Τολέδου διεσπάρη καὶ ἐν τῇ λοιπῇ Δύσει καὶ ἐκεῖ τὰ μάλιστα ἐκαλλιεργήθη κατὰ τὸν ἕνατον, δέκατον καὶ ἐνδέκατον αἰῶνα. Ὁφείλομεν ὁμῶς νὰ μὴ παραλίπωμεν τὰ ὀνόματα τῶν κατὰ τοὺς αἰῶνας αὐτοὺς ἀκμασάντων Βυζαντινῶν τε καὶ Ἀράβων Γεωργίου Συγγέλου, Ραζή, Μεθοδίου τοῦ Πατριάρχου, Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, Μιχαὴλ τοῦ Ψελλοῦ, Alchid Bachir Calid, Ἀρτεφίου, Ἀλφιδίου, Sophar, Bubiear καὶ Rachaidib.

Τὰ κυκλοφορήσαντα τὸν ΙΒ', ΙΓ' καὶ ΙΔ' αἰῶνα περὶ ἀλχυμίας ἐγχειρίδια τοῦ Ἀλβέρτου Bollstuedt, τοῦ Ἀβικέννου, τοῦ Νικηφόρου Βλεμμίδου, τοῦ Ρογήρου Βάκωνος, τοῦ Θωμᾶ Ἀκυνάτου, τοῦ Ραϊμόνδου Λούλου τοῦ Γεωργίου Ripley, τοῦ Τριθεμίου, τοῦ Νείλου Διασσωρίνου, τοῦ Νικολάου Φλαμμὲλ κλπ ριζοβολοῦσι τὸσοῦτον ὥστε αὕτη ἀναφυσμένη καὶ ἀναθάλλουσα νὰ καταλάβῃ ἐπίζηλον θέσιν ἐν τοῖς Κλάδοις τῆς ἐπιστήμης. Τὸν ΙΕ' καὶ ΙΣ' αἰῶνα ὁ Ἰάκωβος Boeme, ὁ Βασίλειος Βαλεντίνος, ὁ Παράκελσος καὶ οἱ μαθηταὶ του, ὁ Γεώργιος Ἀγκικόλας, ὁ Λεονάρδος ντὰ Βίντσι, ὁ Ἱερώνυμος Καρντάν, ὁ Κορνήλιος Ἀγρίππας, ὁ Διονύσιος Zachaire καὶ ἡ λοιπὴ χορεία τῶν ἀλχυμιστῶν ἐξελαίχευσαν διὰ τῶν συγγραμμάτων των τὴν ἀλχυμίαν. Τοιαύτην δὲ διάδοσιν ἔλαβεν ἡ Ἀλχυμία, ὥστε βλέπομεν μέγαρα πλουσίων, οἰκίας εὐπόρων

καὶ ταπεινὰς καλύβας πτωχῶν προμηθευμένας τὰ πρὸς κατασκευὴν τοῦ φιλοσοφικοῦ λίθου ἀναγκαιοῦντα μηχανήματα. Τὰ μυστήρια οὐδόλως ἀντιτίθενται εἰς τὴν ἐπιδρομὴν αὐτήν. Οἱ ἰατροὶ ἐξαιρετικῶς καταγίνονται εἰς τὴν μελέτην τῆς. Τῇ ἐνεργείᾳ δὲ τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ Joachim Tancke ὀρίζεται εἰς ὅλα τὰ Πανεπιστήμια ἔδρα ἀλχυμίας. Τὰ ἔργα τοῦ Geber, τοῦ Lulle καὶ ἄλλων ἀπὸ καθέδρας δημοσίᾳ σχολιάζονται ἐκ παραλλήλου πρὸς τὰ τοῦ Ἰπποκράτους καὶ Γαληνοῦ.

Τὸν ΙΖ' αἰῶνα ἡ Ἀλχυμία εὐρίσκεται εἰς τὸ κατακόρυφον τῆς ἀκμῆς τῆς. Ὁ Claves, ὁ Vicot, ὁ G. W. Leibnitz, ὁ Hermann Boerhaave, ὁ F de la Boë Sylvius, ὁ Ἀνδρέας Ἰβανίους, ὁ Σήθων, ὁ Boyle, ὁ Ροβέρτος Φλούδ, ὁ Lauber, ὁ Kunckel, ὁ Ἰωάννης Rey, ὁ Becher, ὁ Ὄθων Tachenius, ὁ Εἰρηναῖος Φιλαλήθης, ὁ Ἰωσήφ Βάλσαμος, ὁ Καζανόβας καὶ ἄλλοι εἶναι οἱ κυριώτεροι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀντιπρόσωποι.

Δὲν ἤργησεν ὁμῶς ἡ ἀλχυμία νὰ παρακμάσῃ, καθόσον μία ἀλχυμιστικὴ μεταρρυθμισίς ἐπραγεῖσα κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα τὴν ἠνάγκασε νὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν τῆς εἰς τὴν νεωτέραν χημείαν, ἥτις συνεκράτησεν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ τῆς χρησιμεύσῃ καὶ τότε ἀναφάνεται ὁ Lavoisier, ὁ Γαλβάνη, ὁ Βόλτα, ὁ Terra Pinquis, ὁ Stahl καὶ πολλοὶ ἄλλοι οἵτινες τὰ μάλιστα συνετέλεσαν εἰς τὴν νέαν αὐτὴν τῆς ἐπιστήμης τροπὴν. Ἐν τούτοις ἡ ἐπὶ τῆς ἐπιστημονικῆς κινήσεως ἐμφάνισις τῆς νεωτέρας χημείας οὐδαμῶς παρεκώλυσε ὅπως ἐν Ἀγγλίᾳ, Ἰταλίᾳ, Γερμανίᾳ καὶ Γαλλίᾳ καλλιεργηθῇ ἡ Ἀλχυμία. Ἐνδειξις δὲ τούτου εἶναι ἡ περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ἐν Βεστροφλίᾳ ἰδρυθεῖσα «Ἑρμητικὴ ἐταιρεία», ἐξ ἧς κυρίως προήλθεν ἡ κατὰ τὸν ΙΘ' αἰῶνα σημειωθεῖσα κίνησις. Κατ' αὐτὴν διέπρεψαν ὡς Ἀλχυμιστὰι ὁ Cyliani συγγραψάς τῷ 1837 τὸν Hermès dévoilé, ὁ Cambriel δημοσιεύσας τῷ 1843 «ἐγχειρίδιον ἑρμητικῆς φιλοσοφίας εἰς 19 μαθήματα», ὁ Stanislas de Guaita (1861), ὁ Papus, ὁ Louis Lucas (1863), ὁ M. A. Gaudin (1875) ὁ Albert Poisson (1894) ὁ Aug. Stridberg (1895), ὁ Γουλιέλμος Ramsay (1896) καὶ ἄλλοι.

Σημειωτέον ὅτι κατὰ τὸ 1898 ἰδρύθη ἐν Παρισίοις ἀλχυμιστικὴ ἐταιρεία, ἥτις ἔχου-

σα ὡς μηνιαῖον ὄργανον «τὴν ὑπερχημείαν» συνετέλεσεν ὅπως καταστῶσι γνωστότερα τὰ ὀνόματα τῶν μελῶν τῆς, ἐν οἷς διακρίνοντο οἱ Ἀλχημιστὰι Charles Barlet, Jacques Brieu, H. Duvvillle, F. Tifferau, E-mile Delobel καὶ ἄλλοι.

Τὸν 20 αἰῶνα, καθ' ὃν ζῶμεν, λέγει ὁ F. Jollivet Castelot, ὁ ἀλχυμιστῆς διακρίνεται τοῦ χημικοῦ ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν τῶν γνώσεων καὶ τὴν φύσιν τῶν τιθεμένων εἰς ἐνέργειαν μερῶν, ὅπως ἀποδείξωσι τὴν ἐνότητά

τῆς ὅλης. Τῶν αὐτῶν πρὸς τὸν Castelot ἀρχῶνεῖται καὶ οἱ σύγχρονοὶ του Georges Richet, Gustave Lebon, Georges Meunier καὶ ὅσοι ἄλλοι δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐκπροσωποῦντες τὴν ἀλχυμίαν τῆς σήμερον ἥτις δὲν ἐπιζητεῖ πλέον τὴν κατασκευὴ, τοῦ γυροῦ, ἀλλ' ἀποσκοπεῖ τὴν ἀνάλυσιν καὶ σύνθεσιν τοῦ Παντός.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Π. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

Διδάκτωρ Φιλοσοφίας καὶ Νομικῆς καὶ Βιβλιοφύλαξ
τῆς βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς.

CHARLES BAUDELAIRE

Η ΚΟΜΗ

Ἦ χαιτή ὀλόγουρη ὡς με τὸν αὐχένα ἀνταρσιασμένη!
Ἦ πλοκαμοὶ! Ἦ εὐώδιασμα γιοματο ἀραθυμιά!
Ἐκσταση! Ἀπόψε γιὰ νὰ πλημμυρίσω τὴν παστάδα
τῆ σκοτεινῆ, ἀπ' τὶς θύμησες μέσα στὴν κόμη αὐτὴν
Ὅπου κοιμοῦνται, σὰν ἓνα μαντήλι θὰ τὴν σείσω!
Ἦ λαγγερὴ Ἀσία κι ἡ καφτερὴ Ἀφρικὴ, ἓνας κόσμος
Ἀπ' τὸν δικό μας ἄλλος, μακρυνός, σχεδὸν νεκρός,
Ἦ δάσος ἀρωματικό, στὰ βάθη σου ἀνασαίνει!
Ἦ ὡς ἄλλων πλέουν στῆς μουσικῆς τὰ νάματα οἱ ψυχές,
Ἦ ἐμένα, ὦ ἀγάπη μου! μες στὸ ἄρωμά σου κολυμπάει!
Θὰ πάω κεῖ κάτω, ὅλο χυμοὺς καὶ τὰ φυτὰ κι' οἱ ἀνθρώποι
Ποὺ ὄρες λαγγεύουνε μες στὴν ζεστὴ ἀναπνιὰ τῆς γῆς
Κόμη γερὴ, γενοῦ ἢ φουρτοῦνα ἐσύ, καὶ σήκωσέ με!
Ἦ σμαλτοθάλασσα, βαθειά σου ἓνα δρᾶμα λαμπρὸ
Ἀπὸ κατάρτια κι ἄρμενα καὶ πλοῖα καὶ φλόγες κλείνεις:
Ἦ ἓνα λιμάνι μυριοθοροβούμενο, ἡ ψυχὴ μου
Ποὺ πίνει, κῦμα ἀστέρευτο, χρῶμα, εὐωδιά, κι' ἀχό
Ποὺ μες στὸ χρυσομόρικο νερὸ τὰ πλοῖα κυλώντας
Πλατεῖα τὰ χέρια ἀνοίγουνε, τὴ δόξα ἐνοῦ οὐρανοῦ
Γιὰ ν' ἀγκαλιάσουνε, ποὺ τὸν ζεσταίνει φῶς αἰώνιο.
Σ' αὐτὸν τὸν μαῦρον ὠκεανὸ ποὺ μέσα του εἶναι κι' ὁ ἄλλος
τὴν κεφαλὴ μου θὰ βυθίσω γιὰ νὰ εὐωγηθεῖ
Κι ὁ νοῦς μου, ἀργὸ τὸ σάλεμα τοῦ πλοίου ποὺ τὸν εὐφραίνει,
Δὲν θέλει ἀρνήσει, ὦ γόνιμη νὰ σὲ ξαναύρει ἐσέ,
Ἦ ἀραθυμιά, ὦ μυρόβλητο μακρονανούρισμά μου
Μαλλιὰ γαλάζια, φλάμπουρο ὑφασμένο ἀπὸ σκοτάδια,
Τοῦ ἀμέτρου στρογγυλοῦ οὐρανοῦ μοῦ δίνετς τὸ φῶς
Βαθειὰ ἀνασαίνοντας στὰ χνουδερά ἀκροβόστρουχά σας
Ἀπὸ τὴν σύσμιχτη εὐωδιὰν ὄλην μεθ' ἄω μαζί
Τοῦ φοινικόλαδου καὶ τῆς κανέλλας καὶ τῆς πίσσας.
Ἀκόμα! πάντα! με τὰ δυὸ μες στὴ βαρειά σου χαιτή
Χέρια θὰ σπείρω τὸ ρουμπίνι, τὸ ζαφείρι ἐγὼ
Ἦ ποτὲ γιὰ νὰ μὴν ἀρνηθεῖς στὸν πόθο μου νὰ στέρξεις!
Ἦ ἴδασις ὅπου νεύρομαι δὲν εἶσαι, τὸ κροντήρι
Τῶν ἀναμνήσιων τὸ κρασι πρὸ ἀχόρταγα ρουφῶ;

Μετάφρ.

Κ. ΠΑΡΑΣΧΟΣ